

Sygn. akt: III AUa 1141/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak (spr.)

Sędziowie: SSA Maria Padarewska - Hajn

SSO del. Joanna Kasicka

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2014 r. w Łodzi

sprawy **J. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o prawo do emerytury,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 15 maja 2013 r., sygn. akt: VIII U 826/13,

- 1. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje J. M. prawo do emerytury od 17 stycznia 2013 roku;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz J. M. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.**

Sygn. akt: III AUa 1141/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie ubezpieczonego J. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 24 stycznia 2013 roku odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił w rozpoznawanej sprawie, że ubezpieczony J. M., urodzony (...), w dniu 3 grudnia 2012 roku złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę. Ubezpieczony nie jest członkiem OFE i nie pozostaje w zatrudnieniu. Ubiegając się o emeryturę udokumentował, na dzień 1 stycznia 1999 roku, ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, natomiast nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a zatem nie spełnił warunków z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W apelacji ubezpieczony zarzucił zaskarżonemu wyrokowi :

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności przepisów art. 32 i art. 184 i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń 5 Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.)

oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególny charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 z późn. zmianami) przez błędną ich interpretację i uznanie, że skarżący nie spełnia przesłanek nabycia prawa do wcześniejszej emerytury;

2. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że skarżący w okresach:

a. od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 maja 1983 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach na stanowisku ładowacza, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ciężkie prace ładunkowe i wyładunkowe, które zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze / Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm. / są zaliczane do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego / wykaz A, Dział VIII. Transport, pkt 1 /;

b. od dnia 12 stycznia 1988 r. do dnia 31 marca 2000 r. nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton, która zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest zaliczana do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego / wykaz A, Dział VIII. Transport, pkt 2 /;

3. art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez dokonanie dowolnego, nieopartego na wszechstronnym rozważeniu zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez uznanie, że zeznania świadków i wnioskodawcy dotyczące wykonywania prac w ramach zatrudnienia są niewiarygodne, podczas gdy z całości zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego, w tym z dokumentów wynika, że powierzenie skarżącemu zadań kierowcy-konwojenta nastąpiło dopiero z dniem 1 czerwca 1983 r., natomiast w okresie od dnia 1 stycznia 1980 r.

/ świadectwo pracy z dnia 30 listopada 2000 r. / do dnia 31 maja 1983 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ciężkie prace ładunkowe i wyładunkowe, zaś w okresie od dnia 12 stycznia 1988 r. do końca trwania zatrudnienia wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 ton.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz przyznanie mu prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu albo bezpośrednio organowi rentowemu.

Sąd Apelacyjny w Łodzi na podstawie materiału zebranego przed sądami pierwszej i drugiej instancji odnośnie spornych okoliczności faktycznych w sprawie ustalił, co następuje:

Ubezpieczony J. M. w okresie zatrudnienia w (...) S.A od 20 marca 1973 roku do 29 października 1975 roku

(2 lata, 7 miesięcy i 9 dni) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu oraz wycinaniu elektrycznym i gazowym na stanowisku spawacza elektrycznego, gazowego, to jest wykonywał prace wymienione w wykazie A, Dział XIV, poz. 12 (świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 16). W okresie od 11 października 1978 roku do 30 listopada 2000 roku był zatrudniony w (...) spółka z o.o. (dawniej Zakłady (...) w R.) na różnych stanowiskach pracy, w tym: w okresie od 1 stycznia 1980 roku do 31 maja 1983 roku na stanowisku ładowacza-konwojenta (3 lata i 5 miesięcy) i od 12 stycznia 1988 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku kierowcy zaopatrzeniowca, kierowcy-konwojenta. W pierwszym z tych okresów wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ciężkie prace za- i wyładunkowe, to jest prace wymienione w wykazie A, Dział VIII. poz. 1, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze / Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm. /.

Natomiast w drugim z wymienionych okresów wykonywał stale i w pełnym wymiarze prace kierowcy pojazdów o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony (świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 6, k. 7, akta osobowe k. 29, zeznania świadków: J. B. k. 31-odwrot, K. R. k. 31-odwrot, uzupełniające zeznania św. K. R. k. 75- e-protokół k. 76, B. R. k. 32).

Oceniając całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a w szczególności zeznania świadków w konfrontacji z aktami osobowymi ubezpieczonego prowadzonymi w (...) (dawniej Zakłady (...) w R.) zauważyć należy, że akta osobowe ubezpieczonego nie były prowadzone zbyt staranie, gdyż zakres czynności powierzanych ubezpieczonemu w poszczególnych latach nieco odbiegał od stanowisk powierzonych mu w umowie o pracę. Został on przyjęty do pracy w 1978 roku, zgodnie z umową, na stanowisko rozwoziela, a powierzono mu zakres czynności rozwoziela – konwojenta – spedytora. W angażu z kwietnia 1980 roku powierzono ubezpieczonemu stanowisko ładowacza-konwojenta od 1 stycznia 1980 roku. W kolejnych angażach wskazywano również stanowisko ładowacza-konwojenta, a w angażu z 1 maja 1982 roku zmieniającym stawkę wynagrodzenia ubezpieczonego znowu pojawiło się w nagłówku stanowisko rozwoziela, z adnotacją, że jest to praca w I kat. zatrudnienia. W aktach osobowych nie ma zakresu obowiązku na powierzonym ubezpieczonemu stanowisku ładowacza-konwojenta. Dlatego też Sąd Apelacyjny ustalając zakres obowiązków ubezpieczonego w okresie od stycznia 1980 roku do maja 1983 roku oparł się na zeznaniach świadków. Z ich zeznań wynika, że w tym czasie ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze prace załadunkowe. Ładował i wyładowywał zarówno ciężkie mięsne tusze, jak i ciężkie pojemniki z gotowymi wyrobami mięsnymi. W czerwcu 1983 roku powierzono ubezpieczonemu stanowisko kierowcy-konwojenta, jednakże wówczas według zeznań świadka K. R. – bezpośredniego przełożonego ubezpieczonego, pracował jako kierowca samochodów dostawczych, poniżej 3,5 tony. W 1985 roku zwolniono ubezpieczonego ze stanowiska kierowcy-konwojenta i powierzono mu stanowisko kierowcy-zaopatrzeniowca. Przy czym zakres jego obowiązków, jak wynika z zeznań świadków nie uległ zmianie, tyle tylko, że jako zaopatrzeniowiec był uprawniony do podpisywania (wystawiania faktur), dysponował on również czekami gotówkowymi. Stąd też nic dziwnego, że ubezpieczony nie był w stanie wyjaśnić na czym polegały konkretnie czynności zaopatrzeniowca, gdyż dodatkowe obowiązki pozostawały bez wpływu na jego podstawowy zakres zadań jako kierowcy. Jak wyjaśnił świadek K. R. – bezpośredni przełożony ubezpieczonego, w tamtych czasach kierowca był jednocześnie konwojentem przewożonych towarów, to jest miał odpowiedzialność materialną za przewożony towar, jak i jednocześnie zaopatrzeniowcem, gdyż był uprawniony do zakupu przewożonych towarów, to jest do podpisywania - przyjmowania faktur i innych dokumentów przewozowych w imieniu pracodawcy. Od 12 stycznia 1988 roku zakres obowiązków ubezpieczonego nie uległ zmianie, z tym że od tej daty był kierowca samochodów ciężarowych, to jest samochodów o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do podważenia wiarygodności zeznań świadków przesłuchanych przed sądem pierwszej instancji. Okoliczność, że świadkowie dokładnie nie pamiętają w jakich latach ubezpieczony pracował jako ładowacz, a w jakich jako kierowca samochodów ciężarowych nie może podważać ich wiarygodności, zwłaszcza że kwestie te odnoszą się do czasu bardzo odległego. Dane dotyczące okresów zatrudnienia przy pracach zaliczanych do prac w szczególnych warunkach można uzupełnić z akt osobowych. Dlatego też nie ma podstaw w ocenie Sądu Apelacyjnego do kwestionowania danych zawartych w świadectwach wykonywania przez ubezpieczonego prac w szczególnych warunkach, wystawionych przez uprawnionych pracodawców.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona. W świetle bowiem ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd drugiej instancji ubezpieczony spełnia warunki do przyznania mu emerytury, o której mowa w art. 184 w związku z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm). W myśl art. 184 ust. 1 powołanej ustawy ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (to jest 1 stycznia 1999 roku), osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn oraz osiągnęli okresy składkowe i nieskładkowe od których zależy prawo do emerytury na podstawie art. 27 ustawy (tj. w tym przypadku 25 lat dla mężczyzn). Dotychczasowe przepisy, o których mowa

w art. 184 ustawy, to przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku o w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43, z późn. zm), stosowane w zakresie wskazanym w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dodatkowym warunkiem nabycia prawa jest nieprzystąpienie do otartego funduszu emerytalnego. W rozpoznawanej sprawie sporna jest tylko przesłanka osiągnięcia przez skarżącego, według stanu na dzień 1 stycznia 1999 roku, wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach, oceniana według przepisów dotychczasowych, to jest według przepisów powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów. Pozostałe przesłanki, od których zależy prawo skarżącego do emerytury są bezsporne.

W myśl § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 powołanego wyżej rozporządzenia pracownik będący mężczyzną, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienioną w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia, przez co najmniej 15 lat nabywa prawo do emerytury w wieku 60 lat, przy spełnieniu pozostałych warunków dotyczących ogólnego stażu zatrudnienia. Przy czym stosownie do § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Natomiast zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Ubezpieczony w przedmiotowej sprawie przedstawił organowi rentowemu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach na okresy znacznie przewyższające wymagane wymienionymi wyżej przepisami 15 lat. Praca, która wykonywał ubezpieczony w spornych latach od 1 stycznia 1989 roku do 31 maja 1983 roku odpowiada poz. 1 działu VIII wykazu A, a praca wykonywana w okresie od 12 stycznia 1988 roku do 31 grudnia 1998 roku odpowiada poz. 2 działu VIII wykazu A. Gdy chodzi o ten drugi okres nie ma podstaw do odliczania od czasu pracy kierowcy czasu przeznaczonego na czynności konwojenta, czy zaopatrzeniowca, bowiem czynności te zwiększają jedynie zakres odpowiedzialności kierowcy, a nie jego zwykłych czynności. Z istoty charakteru pracy kierowców pojazdów ciężarowych wynika, że przemieszczają oni prowadzone przez siebie pojazdy w celu przewożenia określonych ładunków. Przerw w kierowaniu pojazdami przeznaczonych na załadunek i rozładunek pojazdów nie odliczało się i nadal nie odlicza się od czasu pracy kierowcy. Co prawda w spornym okresie nie obowiązywały odrębne od kodeksu pracy regulacje dotyczące czasu pracy kierowców, to jednak w celu ustalenia istoty tej pracy można się tutaj posłużyć przykładowo treścią przepisów nieobowiązującej już ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 roku o czasie pracy kierowców (Dz.U. nr 123, poz. 1354). Ustawą tą po raz pierwszy kompleksowo uregulowano wszystkie kwestie związane z czasem pracy kierowców. W myśl art. 20 ust. 1 tej ustawy do czasu pracy kierowców zaliczało się:

- 1) prowadzenie pojazdu,
- 2) załadunek i rozładunek,
- 3) kontrolę i nadzór nad osobami wsiadającymi i wysiadającymi,
- 4) kontrolne sprawdzanie pojazdu i ładunku,
- 5) czynności spedycyjne,
- 6) obsługę codzienną pojazdów i przyczep,
- 7) niezbędne czynności administracyjne,
- 8) inne prace podejmowane w celu wykonania zadania służbowego lub zapewnienia bezpieczeństwa osób, pojazdu i rzeczy,
- 9) utrzymanie pojazdu w czystości.

Podobnie tę materię reguluje art. 6 ust. 1 obecnie obowiązującej ustawy z 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (Dz.U. z 2004 r., nr 92 poz. 879, ze zm.). Nie ma też żadnego powodu, aby inaczej traktować charakter

i czas pracy kierowców samochodów ciężarowych z okresu sprzed wejścia w życie cytowanych przepisów o czasie pracy kierowców, gdyż istota pracy kierowców w transporcie drogowym nie uległa zmianie. Do zwykłych czynności kierowców samochodów ciężarowych należy nadzór nad załadunkiem i rozładunkiem pojazdu. Stąd też przy ustalaniu wymiaru czasu pracy kierowcy na gruncie § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm.) nie ma podstaw do badania ile czasu kierowcy zatrudnionemu w warunkach, o których mowa w dziale VIII pkt 2 wykazu A (załącznika do rozporządzenia) zajmowało uczestniczenie w tych czynnościach. Badanie tych okoliczności byłoby uzasadnione tylko wówczas gdyby ubezpieczony zatrudniony na stanowisku kierowcy-konwojenta raz pracowałby faktycznie tylko jako kierowca, a innym razem wyłącznie jako konwojent towarzyszący innemu kierowcy. To jednak z okoliczności faktycznych sprawy nie wynika aby w przedsiębiorstwie, w którym pracował ubezpieczony w spornych latach wprowadzono taką organizację pracy. Wręcz przeciwnie co najmniej od 1983 roku w Zakładach (...) w R. kierowca był jednocześnie konwojentem przewożonego towaru, a czynności zaopatrzeniowca sprowadzały się do czynności do przyjmowania bądź wydawania faktur, czy też innych dokumentów związanych z przewożonym towarem i ewentualną zapłatą za pobrany poza siedzibą pracodawcy towar. Wszystkie czynności związane z obsługą pojazdu i przewożonych ładunków należą do obowiązków kierowców.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok, orzekając jak w sentencji. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy.

Przewodniczący: Sędziowie: